7/334 412

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Bakan:
1452

ANKARA
19./8./1999

3

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı ifadeli, 03/08/1999 tarihli ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/334-1245/3410 sayılı yazınız.

İlgi yazınız ekinde alınan, İstanbul Milletvekili Bülent Akarcalı tarafından Bakanlığımıza yöneltilen ve yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/334-1245 Esas No.lu soru önergesine verilen cevap örneği iki nüsha halinde ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Prof.Dr.Hikmet Sami TÜRK
Bakan

EKLER :
EK- 1 Soru önergesi (2 adet-4 sayfa)
cevabı
EK-2 Çizelge (2 adet-3 sayfa)

7/334 413

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Bakan

ANKARA
..../..../199

4

Sayın Bülent AKARCALI
İstanbul Milletvekili
T.B.M.M.

Bakanlığımıza yönelttiğiniz ve yazılı olarak cevaplandırılmasını istediğiniz 7/334-1245 Esas No.lu soru önergesinin cevabı aşağıda belirtilmiştir.

Soru önergesinin (1), (2) ve (3) numaralı bölümleriyle ilgili olarak Bakanlığımızda mevcut bilgiler çizelge halinde ilişikte sunulmuştur.

Soru önergesinin (4) numaralı bölümüyle ilgili bilgiler ise; aşağıdaki şekilde özetlenebilir.

Ülkemizde özgürlüğünden yoksun kalmış çocukların kurum içi yaşamları, eğitimleri ve tahliye sonrası koruma çalışmaları Bakanlığımız Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü görev alanına girmektedir.

Bu Genel Müdürlük tarafından çocuklara yönelik sürdürülen mevcut hizmetlerin; bilimsel gelişmeler, ülkenin sosyo-kültürel yapısı ve bu konuda düzenlenmiş uluslararası belgeler ile uyumlu olarak, yeniden organize edilmesi için çalışmalara başlanmıştır.

Bu çalışmaların temel amacı; çocukların kurumda bulunma şanssızlığını, onların yetişip gelişmeleri, yapıcı ve üretken bireyler olarak toplum içinde hak ettikleri yerleri almaları için bir olanak haline çevirmektir. Bu amaca ulaşabilmek için, kurumlarda bulunan çocuklara yönelik bütün hizmetlerin, onların;

1) Temel insanî gereksinimlerini karşılayabilecekleri ve sahip oldukları potansiyeli eksiksiz biçimde geliştirebilecekleri bilgi ve kaynaklarla donatılmalarını,

2) Sürekli değişim ve gelişim içinde bulunan toplum hayatına sağlıklı biçimde uyum göstermelerini sağlayacak anlayış, alışkanlık ve beceriler kazanmalarını,

3) Beden, zihin, ahlâk ve duygu bakımından sağlıklı ve dengeli, bir iş ve meslek sahibi olarak yaşamlarını sürdürmenin ve toplum içinde yapıcı bir rol üstlenmenin bilincine varmış; kendilerine ve başkalarına zarar vermeden yaşamayı öğrenmiş bireyler olarak yetişmelerini,

4) Sosyal, kültürel, meslekî, psikolojik, tıbbî ve fizikî olmak üzere; yaşlarının, cinsiyetlerinin ve kişiliklerinin gerektirdiği ve tamamen iyileşmelerine yönelik bir biçimde ve taşıdıkları saygınlık, güven ve değer duygularını geliştirecek; başkalarının hak ve özgürlüklerine saygı duymalarını pekiştirecek nitelikte muamele görmelerini,

5) Kurum içi yaşamı toplum içindeki yaşama yakınlaştırarak, toplumla ilişkilerini sürdürebilmeleri için gerekli her türlü olanaktan yararlanmalarını ve toplumla bütünleşmelerini,

sağlayacak temel ilkeler doğrultusunda gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Bu amaç ve ilkeler doğrultusunda, kurumların fiziksel koşulları ile mevzuatın yeniden düzenlenmesi; çocuklara yönelik yeni bir tretman modeli ve personel eğitimi için yeni bir program oluşturulması amacıyla çalışmalara başlanmıştır. Söz konusu çalışmalar için Ankara'da Çocuk Islahevi ve Elmadağ Çocuk Tutukevi ve İstanbul Bakırköy Çocuk Tutukevi pilot kurumlar olarak seçilmiştir.

Yeniden organizasyon çalışmaları üç başlık altında toplanabilir:

1. Mevzuatla İlgili Çalışmalar:

Ülkemizde 2253 sayılı Çocuk Mahkemelerinin Kuruluşu, Görev ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile bazı kanunlarda çocuklarla ilgili çeşitli hükümler bulunmaktadır.

9/12/1994 tarihli ve 4058 sayılı Kanun ile onaylanması uygun bulunan Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin temel amacı; çocukların medenî, ekonomik, sosyal ve kültürel haklarıyla ilgili hukuk normları oluşturmak, yürürlükte olan normların uygulanmasını, iyileştirilmesini ve geliştirilmesini sağlamaktır. Sözleşmeye taraf olan devletlere, söz konusu hakların uygulamaya geçirilmesi için yasal önlemler de dahil olmak üzere gereken tüm önlemleri alma yükümlülüğü getirilmiştir.

Bu çerçevede, Bakanlığımız Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü tarafından özgürlüğünden yoksun kalmış çocuklar için uluslararası sözleşme, kural ve tavsiye kararları ile uyumlu ve çağdaş tretman anlayışına uygun ayrı bir mevzuat oluşturulması ve 2000 yılı sonuna kadar, kurumlarda bulunan çocuklar için tretman ve tahliye sonrası koruma yönetmeliği ile kapalı ve açık kurumlarda uygulanmak üzere bir tüzük hazırlanması plânlanmaktadır.

2. Kurumların Fiziksel Koşullarının İyileştirilmesi ile İlgili Çalışmalar:

Çocukların içinde bulunduğu gelişim aşaması da göz önünde bulundurularak çağdaş, geniş hareket alanları olan ve eğitim programlarının uygulanmasına olanak sağlayan ayrı kurumlar oluşturulmasının gerekli olduğu düşünülmüş ve ilk adım olarak 1997 Ocak ayında Bakırköy ve 1998 Mayıs ayında Elmadağ Çocuk Tutukevleri açılmıştır.

Tretman faaliyetlerinin, hazırlanan çağdaş programlar çerçevesinde gerçekleştirilebilmesi için gereken ön koşullardan biri de kurumların fizikî şartlarının düzeltilmesidir. Eski koğuş sistemi tamamen terkedilerek, yatma yerleri bireysel odalar şeklinde düzenlenmiş; eğitim-öğretim, sosyal-kültürel etkinlikler ve spor faaliyetleri gibi çağdaş tretman programlarının uygulanabileceği; görüşme odaları, tiyatro salonu, kütüphane, müzik-resim salonları, derslikler, işlikler, yemekhane, geniş gezi alanları, açık spor alanları gibi bölümler içeren bina ve tesislerden oluşacak çağdaş bir çocuk tutukevi inşa edilmesi düşünülmektedir. Bu "Yeniden Eğitim Merkezi" projesi Ankara'da gerçekleştirilecektir. Projede, Eğitim Gönüllüleri Vakfı'nın "Eğitim Parkları" modeli örnek alınacaktır. İstanbul'da da bu modele uygun iki ayrı çocuk tutukevi yapılması plânlanmaktadır. Proje çalışmaları sırasında Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere ve diğer Avrupa ülkelerinden getirilen bu tür kurumların inşaatları ile ilgili standartları içeren kitaplardan yararlanılmaktadır.

Bunun yanı sıra, çocukların kesinleşen cezalarının yerine getirildiği ıslahevlerinin sayısının artırılması ve yedi coğrafi bölgede birer ıslahevi kurulması ve mevcut ıslahevlerinin fizikî koşullarının da yeniden düzenlenmesi düşünülmektedir.

3. Tretman Programlarının ve Personel Eğitiminin Yeniden Organizasyonu ile İlgili Çalışmalar:

Çocuklara yönelik sürdürülmekte olan akademik ve meslekî eğitim, serbest zaman faaliyetleri, psiko-sosyal hizmet uygulamaları gibi tretman faaliyetleri kapsamında yer alan programların yeniden düzenlenmesi için çalışmalar sürdürülmektedir.

Kurumlarda uygulanacak tretman programlarının temel amacı, çocuğa gereksinimlerini kendi karşılayabilecek bir yaşam sürdürebilme yeteneği kazandırmak, kendine ve başkalarına zarar vermeden yaşamasını öğretmek, içinde yaşadığı toplumun bir üyesi olduğu gerçeğine inanmasını sağlamaktır. Bu süreçte çocukların özgüven ve özsaygı duyguları pekiştirilmeli ve sorumluluk duyguları geliştirilmelidir. Her çocuğun sosyal ve suçluluk özgeçmişi, bedensel ve zihinsel yetenekleri, istek ve eğilimleri, duygusal kişiliği, geleceğe yönelik beklentileri ve yaşayacağı çevre koşulları dikkate alınarak; bireysel gereksinimlerine uygun bir tretman uygulanmalıdır. Çocuk hakkında verilecek kararların ve uygulamaların katılıktan uzak olması, çocuğun göstereceği gelişim ve değişime paralel bir esneklik içermesi gerekmektedir.

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Bakan

ANKARA
..../..../199

Özgürlüğünden yoksun kalmış çocukların yeniden eğitimi özel bir uzmanlık gerektirmektedir. Tretman faaliyetlerinin başarıya ulaşabilmesi için, çocukların bulundukları kurumlarda görev yapan personelin hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim programlarının da yeniden düzenlenmesi gerekli görülerek; belirtilen temel amaç ve ilkeleri gerçekleştirebilmek üzere personele gerekli tutum, davranış ve becerileri kazandırmak amacıyla bir eğitim programı modelinin hazırlık çalışmalarına başlanmıştır.

Yeniden organizasyon faaliyetleri ile ilgili bütün çalışmalarda, üniversiteler ile diğer sektörlerde görevli uzman kişiler ve bu alanda çalışan uygulayıcılar bir araya getirilerek teorik ve pratik bilgilerin kombinasyonuna ve pilot kurumlarda gerçekleştirilen uygulamalarla hazırlanan programların gerçekçi ve uygulanabilir olmasına çaba gösterilmektedir.

Bilgilerinize arz ederim.

Prof.Dr.Hikmet Sami TÜRK
Bakan

CEZA MAHKEMELERİNCE VERİLEN MAHKUMİYET KARARLARINDAKİ ÇOCUK SANIKLARIN MAHKEMELERİNE VE YAPTIRIM TÜRÜNE DAĞILIMI

1994 YILI

MAHKEME TÜRÜ	HÜRRİYETİ BAĞLAYICI CEZA						HÜRRİYETİ BAĞ. CEZA VE PARA CEZASI					
	11-14		15-17		11-17 YAŞ		11-14		15-17		11-17 YAŞ	
	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K
D.G.M.	5	0	86	16	91	16	0	0	16	0	16	0
AĞIR CEZA	119	3	573	37	692	40	21	1	268	14	286	15
ASLİYE CEZA	195	11	1484	79	1679	90	129	6	1208	74	1337	80
SULH CEZA	110	13	293	32	403	45	173	7	563	30	736	37
İCRA CEZA	0	0	5	1	5	1	0	0	0	0	0	0
TRAFİK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ÇOCUK	77	0	0	0	77	0	49	2	0	0	49	2
TÜRKİYE	506	27	2421	165	2927	192	372	16	2052	118	2424	134

1995 YILI

MAHKEME TÜRÜ	HÜRRİYETİ BAĞLAYICI CEZA						HÜRRİYETİ BAĞ. CEZA VE PARA CEZASI					
	11-14		15-17		11-17 YAŞ		11-14		15-17		11-17 YAŞ	
	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K
D.G.M.	4	0	182	28	186	28	0	0	12	1	12	1
AĞIR CEZA	98	6	726	22	824	28	36	4	222	16	258	20
ASLİYE CEZA	159	5	1445	80	1604	85	140	18	1106	39	1246	57
SULH CEZA	75	11	324	40	399	51	171	12	911	77	1082	89
İCRA CEZA	0	0	3	1	3	1	0	0	0	0	0	0
TRAFİK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ÇOCUK	119	1	0	0	119	1	24	0	0	0	24	0
TÜRKİYE	456	23	2680	171	3135	194	371	34	2251	133	2622	167

1996 YILI

MAHKEME TÜRÜ	HÜRRİYETİ BAĞLAYICI CEZA						HÜRRİYETİ BAĞ. CEZA VE PARA CEZASI					
	11-14		15-17		11-17 YAŞ		11-14		15-17		11-17 YAŞ	
	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K
D.G.M.	18	1	136	30	154	31	0	1	9	2	9	3
AĞIR CEZA	68	3	464	27	532	30	33	0	232	19	265	19
ASLİYE CEZA	284	17	1958	126	2222	143	268	11	1323	80	1591	91
SULH CEZA	59	3	434	39	493	42	169	16	583	92	752	108
İCRA CEZA	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0
TRAFİK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ÇOCUK	128	0	0	0	128	0	33	1	0	0	33	1
TÜRKİYE	537	24	2993	222	3530	246	503	29	2147	193	2650	222

1997 YILI

MAHKEME TÜRÜ	HÜRRİYETİ BAĞLAYICI CEZA						HÜRRİYETİ BAĞ. CEZA VE PARA CEZASI					
	11-14		15-17		11-17 YAŞ		11-14		15-17		11-17 YAŞ	
	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K
D.G.M.	5	1	51	14	56	15	0	0	19	2	19	2
AĞIR CEZA	69	7	536	35	605	42	22	3	271	22	293	25
ASLİYE CEZA	242	10	1873	64	2115	74	312	9	1501	119	1813	128
SULH CEZA	34	2	367	30	401	32	148	30	773	102	921	132
İCRA CEZA	0	0	10	0	10	0	0	0	0	0	0	0
TRAFİK	0	0	0	0	0	0	0	0	15	0	15	0
ÇOCUK	121	0	0	0	121	0	43	0	0	0	43	0
TÜRKİYE	471	20	2837	143	3308	163	525	42	2579	245	3104	287

1998 YILI

MAHKEME TÜRÜ	HÜRRİYETİ BAĞLAYICI CEZA						HÜRRİYETİ BAĞ. CEZA VE PARA CEZASI					
	11-14		15-17		11-17 YAŞ		11-14		15-17		11-17 YAŞ	
	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K
D.G.M.	2	1	65	16	67	16	0	0	21	6	21	6
AĞIR CEZA	70	5	640	28	710	33	13	2	319	41	332	43
ASLİYE CEZA	569	44	2011	112	2580	156	158	3	1462	125	1620	128
SULH CEZA	72	5	348	38	420	43	81	6	847	112	928	118
İCRA CEZA	0	0	8	1	8	1	0	0	0	0	0	0
TRAFİK	0	0	0	0	0	0	0	0	12	0	12	0
ÇOCUK	66	1	0	0	66	1	19	0	0	0	19	0
TÜRKİYE	779	56	3072	194	3851	250	271	11	2661	284	2932	295

CEZA MAHKEMELERİNE AÇILAN DAVALARDAKİ ÇOCUK SANIKLARIN MAHKEMELERE VE YAŞ GRUPLARINA YILLAR İTİBARIYLA DAĞILIMI

MAHKEME TÜRÜ	1994 YILI									100,000 ÇOCUK NÜFUSUNDAKİ SANIK SAYISI
	11-14			15-17			TOPLAM			
	ERKEK	KADIN	TOPLAM	ERKEK	KADIN	TOPLAM	ERKEK	KADIN	TOPLAM	
D.G.M.	63	10	73	615	78	693	678	88	766	8
AĞIR CEZA	509	26	535	2822	176	2998	3331	202	3533	35
ASLİYE CEZA	6026	587	6613	25529	2067	27586	31555	2644	34199	343
SULH CEZA	5157	487	5644	15117	1730	16847	20274	2217	22491	226
İCRA CEZA	0	0	0	21	5	26	21	5	26	0
TRAFİK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ÇOCUK	5926	299	6225	0	0	0	5926	299	6225	63
TÜRKİYE	17681	1409	19090	44104	4046	48150	61785	5455	67240	675

MAHKEME TÜRÜ	1995 YILI									100,000 ÇOCUK NÜFUSUNDAKİ SANIK SAYISI
	11-14			15-17			TOPLAM			
	ERKEK	KADIN	TOPLAM	ERKEK	KADIN	TOPLAM	ERKEK	KADIN	TOPLAM	
D.G.M.	21	7	28	340	100	440	361	107	468	5
AĞIR CEZA	467	33	500	2581	208	2789	3048	241	3289	32
ASLİYE CEZA	6337	459	6796	24210	1860	26070	30547	2318	32865	324
SULH CEZA	4601	512	5113	16620	1704	18324	21221	2216	23437	231
İCRA CEZA	0	0	0	17	8	25	17	8	25	0
TRAFİK	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ÇOCUK	5460	247	5707	0	0	0	5460	247	5707	56
TÜRKİYE	16886	1257	18143	43768	3880	47648	60654	5137	65791	650

MAHKEME TÜRÜ	1996 YILI									100,000 ÇOCUK NÜFUSUNDAKİ SANIK SAYISI
	11-14			15-17			TOPLAM			
	ERKEK	KADIN	TOPLAM	ERKEK	KADIN	TOPLAM	ERKEK	KADIN	TOPLAM	
D.G.M.	74	14	88	326	66	392	400	80	480	5
AĞIR CEZA	364	31	395	2588	267	2855	2962	298	3260	32
ASLİYE CEZA	6192	334	33692	27166	2217	29383	33358	2551	35909	358
SULH CEZA	4374	496	4870	18157	2248	20405	22531	2744	25275	252
İCRA CEZA	0	0	0	32	1	33	32	1	33	0
TRAFİK	0	0	0	2	0	2	2	0	2	0
ÇOCUK	5264	197	5461	0	0	0	5264	197	5461	54
TÜRKİYE	16268	1072	17340	48271	4799	53070	64539	5871	70410	702

MAHKEME TÜRÜ	1997 YILI									100,000 ÇOCUK NÜFUSUNDAKİ SANIK SAYISI
	11-14			15-17			TOPLAM			
	ERKEK	KADIN	TOPLAM	ERKEK	KADIN	TOPLAM	ERKEK	KADIN	TOPLAM	
D.G.M.	21	5	26	206	56	262	227	61	288	3
AĞIR CEZA	336	37	373	2547	262	2809	2883	299	3182	32
ASLİYE CEZA	6016	357	6373	30902	2383	33285	36918	2740	39658	395
SULH CEZA	4825	452	5277	26939	2475	29414	31764	2927	34691	345
İCRA CEZA	0	0	0	38	3	41	38	3	41	0
TRAFİK	15	0	0	525	18	543	540	18	558	6
ÇOCUK	4903	901	5804	0	0	0	4903	901	5804	58
TÜRKİYE	16116	1752	17868	61157	5197	66354	77273	6949	84222	838

MAHKEME TÜRÜ	1998 YILI									100,000 ÇOCUK NÜFUSUNDAKİ SANIK SAYISI
	11-14			15-17			TOPLAM			
	ERKEK	KADIN	TOPLAM	ERKEK	KADIN	TOPLAM	ERKEK	KADIN	TOPLAM	
D.G.M.	16	3	19	283	64	347	299	67	366	4
AĞIR CEZA	432	42	474	2962	240	3202	3394	282	3676	37
ASLİYE CEZA	6047	443	6490	31669	3090	34759	37716	3533	41249	410
SULH CEZA	5959	575	6534	35115	3137	38252	41074	3712	44786	446
İCRA CEZA	0	0	0	46	1	47	46	1	47	0
TRAFİK	68	3	71	369	13	382	437	16	453	5
ÇOCUK	5494	560	6054	0	0	0	5494	560	6054	60
TÜRKİYE	18016	1626	19642	70444	6545	76989	88460	8171	96631	962

ÜLKEMİZDE BULUNAN ÇOCUKLARA AİT KURUMLARIN SAYI ve KAPASİTELERİ

Kurum Adı	Kapasitesi	1999 Haziran İtibariyle Kurum Mevcudu
Ankara Çocuk Islahevi	100	116
Elazığ Çocuk Islahevi	250	121
İzmir Çocuk Islahevi	250	137
Ankara Elmadağ Çocuk Tutukevi	60	60
İstanbul Bakırköy Çocuk Tutukevi	240	311